

TDK

XXII. KARI TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA
Csíkszereda, 2025. május 6.

KIVONATOK

HÖK

Csíkseredai
Hallgatói
Önkormányzat
SAPIENTIA

SAPIENTIA
ERDELYI MAGYAR
TUDOMÁNYOS KÖZTEM
Csíkseredai Kar

**KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM**

**Nemzeti
Tehetség Program**

TDK

XXII. KARI TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA
Csíkszereda, 2025. május 6.

Szerkesztette: dr. Máthé István
Borítóterv és tördelés: Csíki Adél

ISSN 2784-1596 ISSN L2784-1596

HÖK

Csíkai
HALLGATÓ
ÖRÖKSÉGI
SAPIENTIA

SAPIENTIA
ERDELYI MAGYAR
TUDOMÁNYOS KÖZÖSSÉG
Csíkszeredai Kar

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

Nemzeti
Tehetség Program

The Role of Horror in Identity Deconstruction: Kristevan Abjection in O'Neill's The Emperor Jones

BICSAK KÁROLY

**Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Román nyelv és irodalom – Angol nyelv és irodalom
alapképzés, e-mail: bicsakcharles@gmail.com**

Témavezető:

- **Dr. Prohászka Rád Boróka, egyetemi docens, e-mail: prohaszkaboroka@uni.sapientia.ro
Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humántudományok Tanszék**

This paper is a continuation of my previous research, The Deconstruction of the Subject and Power: A Foucaultian and Kristevan Reading of O'Neill's The Emperor Jones, on the deconstruction of Brutus Jones's character, expanding the analysis by implementing Julia Kristeva's theory of abjection. While my earlier study relied on Kristeva's The System and the Speaking Subject, the present work engages with her book entitled Powers of Horror: An Essay on Abjection.

In the play, there are numerous elements which elicit the feeling of horror in the main character, ranging from the setting (the suffocating atmosphere of the forest) to his visions. He is constantly faced with what he tries to avoid (his past, for instance). Jones's realistic reaction of attempting to distance himself from such provocative practices and apparitions is related to the process of identity formation as these situations force the subject into having to confront the borderline of their identity. However, as the abject (human reaction, such as horror to a possible breakdown in meaning) is excluded from the symbolic order, it can also be considered as a concept which has the capacity to disturb one's identity, order, and system, potentially leading to serious consequences not only on a social level, but also on the level of the human psyche (e.g. insanity in Jones's case).

The paper, therefore, aims to present how the interplay between the fear-evoking practices (e.g. the tom-tom sound of the drums, suggesting the closed distance between Jones and his enemies; or the apparitions in the forest) and the main character's reaction (desperately trying to repress the manifestation of his subconscious) to them contribute to his descent into madness, showcasing how abjection functions as a device to identity/subject disintegration in the play.

Az Aleph-harc: elme kontra lélek

SZEGEDI TÍMEA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Világ- és összehasonlító irodalom – angol nyelv és irodalom szak, e-mail: szegeditimea24@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Mihály Vilma, egyetemi adjunktus, e-mail: mihalyvilma@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humántudományok Tanszék**

Az Aleph egy misztikus és filozófiai fogalom, amely az irodalomban különböző megközelítésekben jelenik meg, mint például Jorge Luis Borges és Paulo Coelho műveiben. A dolgozatom célja, hogy összehasonlítsam e két változatot, különös tekintettel az elme és a lélek kettősségére. Coelho művében az Aleph inkább a spirituális utazás és a belső transzformáció szimbóluma, míg Borges a tudás és a megismerés metaforájaként írja le.

Borges prózáját a mágikus realizmus és a tér-idő relativitásának megjelenítése jellemzi; narrátora ironikus és elemző. Ezzel szemben Coelho narrációja személyesebb. A dolgozat vizsgálja a fikció és valóság határának kezelését mindkét szerzőnél, valamint azt, hogy Borges racionális, filozofikus szemlélete miként hasonlítható össze Coelho spiritualitásra és hitre épülő világképével. A dolgozatom arra a kérdésre keres választ, hogy az Aleph az intellektuális megértés és/vagy a spirituális megélés eszköze, és hogy a két megközelítés kiegészíti vagy kizárja egymást.

Artemisz házasságban Kárász Nelli alakja az archetípusok tükrében

NÁDUDVARY GÍLVÁD

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Világ- és összehasonlító irodalom – Angol nyelv és irodalom szak, I. év

Témavezető:

- **Dr. Mihály Vilma, egyetemi adjunktus, e-mail: mihalyvilma@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humántudományok Tanszék**

Németh László Iszony című regényének főhősnőjét fogom dolgozatomban elemezni különböző aspektusokból, személyének megismeréséhez a mitológiáig nyúlok vissza. A frigid női alak és Artemisz személye közti párhuzam boncolgatásában TaKaró Sanyi mint Artemisz Akteonja jelenik meg. A regény a mítosz újraírásaként is olvasható. Németh László egy mindent átszövő és alakító mitológiai világképen át magyarázza az emberi természetet. Ezen a szemüvegen keresztül szemlélem dolgozatomban Kárász Nellit, segítségül hívva Jung archetípuselméletét és az azt feldolgozó Jean Shinoda Bolen Bennünk élő istennők című könyvét.

Two perspectives on the creative act applied on Robert Lowell's "Epilogue"

DEMETER EMESE

Sapientia Erdélyi Magyar Tudomány Egyetem, Csíkszeredai Kar, Világ- és Összehasonlító irodalom- Angol nyelv és irodalom szak, III. év. e-mail: emese1362@gmail.com

Témavezető:

- **Dr. Prohászka- Rád Boróka, egyetemi docens, e-mail: prohaszkaboroka@uni.sapientia.ro**
Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humántudományok Tanszék, Csíkszereda

The present paper is a continuation of my earlier research in the field of poetic identity, creativity and talent discussed in the context of Edgar Allan Poe's theoretical essays and Lewis Hyde's work entitled The Gift. Creativity and the Artist in the Modern World. To analyze and show how these two different approaches or artistic attitudes merge and are detectable in poems, I look at a poem by the 20th century American poet Robert Lowell entitled "Epilogue." I hypothesize that, within the creative act, both approaches are utilized and through the merger of these two a more authentic portrait of the artist arises.

The Role of Ekphrasis in Literature and Film. Tracy Chevalier/Peter Webber: Girl with a Pearl Earring

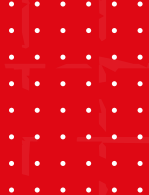
MOLNÁR ISTVÁN

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Világ- és Összehasonlító Irodalom – angol nyelv és irodalom szak, III. év. e-mail: molnargyistvan@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Pieldner Judit, egyetemi docens, e-mail: pieldnerjudit@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humántudományok Tanszék**

This paper examines the role of ekphrasis in the novel *Girl with a Pearl Earring* by Tracy Chevalier and its film adaptation directed by Peter Webber, focusing on how visual art appears in literary and cinematic forms. By analyzing how the novel represents Johannes Vermeer's paintings and comparing them with how the film represents them we can see how ekphrasis functions in different media. In the paper the main question will be: How does the novel depict the paintings with the use of verbal ekphrasis, how the film adapts these descriptions, and what is the difference between them? The paper surveys theories of ekphrasis, looking into how it developed through the centuries and, using these theories, it analyzes how ekphrasis works in both literature and film, and how visual art is reinterpreted with words and images. This paper aims to offer an insight into how different media shows artworks, bringing them to life.

The Ones Left Behind: A Comparative Analysis of the Rapture Motif in Contemporary Novels

BICSAK DÁVID

Sapientia EMTE, Humántudományok, Csíkszereda, Román nyelv és irodalom – Angol nyelv és irodalom alapképzés, e-mail: bicsakxdavid@gmail.com

- **Dr. Prohászka Rád Boróka, egyetemi docens, e-mail: prohaszkaboroka@uni.sapientia.ro**
Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humántudományok Tanszék

This paper builds on my previous research, The Role and Interpretation of Biblical Elements in Lydia Millet's Novel A Children's Bible, which explores the meaning of the Biblical elements found in Millet's narrative, using Ricoeur's theory of interpretation and midrash as an exegetical method. In this paper, I shift the focus toward a comparative analysis of the theological motif of the Rapture in contemporary novels, using Eco's concept of the Model Reader.

The motif of the Rapture is an eschatological element in different Christian theologies referring to the idea that true followers of Christ will be taken away to heaven usually before the start of the tribulation. This notion is a relatively recent theological development emerging in the 19th century, but it has been influential ever since. Not only has it been adopted and further developed by different religious communities, but it has also influenced different literary works. In this paper, I am going to look at the way the following contemporary novels adopt the concept of the Rapture into their own narrative framework: The Leftovers (2011) by Tom Perrotta, The Rapture (2009) by Liz Jensen, and A Children's Bible (2020) by Lydia Millet. I argue that A Children's Bible provides a unique, yet a more faithful approach to this Biblical element in a way that critiques other literary and even theological adaptations of this concept. In addition, I also explore the differences between critical and naïve readers in the interpretation process, using Ricoeur's theory of interpretation as a theoretical framework.

Conquests Led by Barbie and Lysistrata: Representations of Power Takeover and Gender Dynamics

KASSAY ANNA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Világ- és összehasonlító irodalom - angol nyelv és irodalom szak, I. év e-mail: kassayanna24@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- Dr. Pieldner Judit, egyetemi docens, e-mail: pieldnerjudit@uni.sapientia.ro Dr. Pap Levente, egyetemi docens, dékán, e-mail: paplevente@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humántudományok Tanszék**

Greta Gerwig's Barbie movie (2023) is a commentary on the position of women (and men) in today's society. Aristophanes' Old-comedy Lysistrata tells the story of women taking control over Athens in the effort of ending the war; it has been recontextualised as a feminist text. Although the time and place of the birth of the two works are quite distant, they share the trope of fight for social power between men and women in a comical context that lay ground for comparison. My thesis is that while improvements have been made over time in order to incorporate messages of equality, the contemporary representations of gender-dichotomy still lack the seriousness needed for real advocacy from a feminist perspective. This study aims to explore this deficiency and to do so, it raises the questions: how have representations of gender oppositions and power changed in the history of literature in comedic texts? In what way does, despite the 26-century age gap, the same misogynistic element still stand as a source of comedy? This paper establishes the key differences and similarities between the two texts using comparative analysis, with special focus on the momentum of power takeover and power dynamics between the male and female groups presented in these works. As for a theoretical framework, I am relying on Michel Foucault's and Simone de Beauvoir's theories of power and the Subject, on Freud's work about the uncanny, among postfeminist cultural theories.

I Gave You Eyes and You Looked Toward Darkness Paratextuality and References in a Novel by Irene Solà

BALÁZS-BÉCSI ALIZ

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humántudományok Tanszék, Világ- és Összehasonlító Irodalom- Angol Nyelv és Irodalom szak II. Év, e-mail: becsializ@gmail.com

Témavezető:

- **Dr. Prohászka-Rád Boróka, egyetemi docens, e-mail: prohaszkaboroka@uni.sapientia.ro**

Gérard Genette, a French literary theorist, introduced the concept of “paratext” as the additional material that surrounds a main text and influences how it is perceived by readers. These paratextual elements – such as prefaces, introductions, footnotes, titles, covers, epigraphs, and more – serve to guide and shape the reader’s interpretation and understanding of the primary text. They form a boundary between the text and the world while they also help the reader contextualize the text, and they contribute to the creation of meaning.

Irene Solà, a contemporary Catalan author, in her latest novel entitled *I Gave You Eyes and You Looked Toward Darkness*, invites the reader to look behind the lines throughout her book by using quotes from various literary, philosophical or cultural sources, at the beginning of every chapter. These quotes act as a way of framing the content of the given chapter, while they can also be seen as a form of prelude which sets the tone for the following part of the novel.

In my research I examine the connections between these quotes and the chapters, and I hypothesize that the mentioned paratextual elements deepen the reader’s engagement with the themes of the novel and encourage a more active reading experience by signaling towards new layers of meaning.

Székelykeresztúri tejszövetkezet vidékre gyakorolt hatása

TAMÁSI ÁGNES

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar Vezetés és szervezés mesterszak, I. év
tamasiaagnes@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- Dr. Péter Emőke-Katalin – Gazdaságtudományi Tanszék, peterkatalin@uni.sapientia.ro
- Dr. Mátyás László – Biomérnöki Tanszék, matyaslaszlo@uni.sapientia.ro

A szövetkezetek olyan gazdasági társaságok, amelyek legfőbb célja az általuk megtermelt alapanyagok, vagy termékek értékesítése. Mindemellett egy ilyen társaság létrejövele számos előnnyel jár, amelyek ezt indokolják: a tagok, a szövetkezet előnye, valamint a magasabb nemzetgazdasági célok. A Székelykeresztúron működő tejszövetkezet a fellelhető irodalom szerint 2011-ben újrakezdte működését. Fontos szerepet játszik, első sorban a vidéki gazdák életében, ugyanis megoldást kínál a tej feldolgozására és értékesítésére.

Módszertani szempontból a dolgozat részét képezi egy empirikus módszereken alapuló kutatás, amely egy kvalitatív és egy kvantitatív részből áll. Kérdőív segítségével célzottan a gazdák körében gyűjtöttem információkat, valamint több interjú is készült, ami a Székelykeresztúri tejszövetkezetnél valósult meg. Az adatok feldolgozásához főként az Excel és Jamovi táblázatkezelő program volt segítségemre. Kutatásom során főként a szövetkezetet és a hozzá tartozó gazdák együttműködését szeretném ismertetni. Mindemellett érdekes kérdés számomra, hogy pusztán az egymásra utaltság, a közös haszon vagy egy jónak tűnő megoldás az ami hozzájárul a tényleges működéshez? Mégis mi az a tényező, ami összeköti az egyszerű embereket azokkal, akik értékesítéssel, menedzseléssel és papírmunkával foglalkoznak és hivatalos keretek között működtetik ezt a szervezetet.

Ezek alátámasztására, a kutatás során kapott adatok alapján konkrét kérdések fogalmazódtak meg. Hogyan fog alakulni a jövőben az alkalmazottak száma, az összes tejmenyiség és a tejtermelő gazdák száma? Valamint az is felmerült, hogy vajon a férfiak vagy a nők esetében nagyobb a produktivitás? Van-e kapcsolat a férfiak és nők között a tehenek számát tekintve?

Ezen kérdések megválaszolására becsléseket végeztem lineáris regresszióval, keresztábra elemzéssel és khi négyzet próbával.

Helyi termékek szerepe a gazdaságban

NAGY MÁRIA-MAGDOLNA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Agrár- és élelmiszer- gazdaság szak, e-mail: nagyjariamagdolna@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. György Ottilia, egyetemi adjunktus, e-mail: gyorgyottilia@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Gazdaságtudományi Tanszék**

Szemtanúi lehetünk annak, hogy a külső hatásoknak köszönhetően a fogyasztók elkezdték előnyben részesíteni a tömeggyártott és olcsó termékeket, amelyeket a nagyvállalatok széles választékban kínálnak. A gyors fogyasztásra és alacsony árra épülő piac sok esetben háttérbe szorítja a termékek minőségét és fenntarthatóságát.

Azonban örömhír, hogy egyre több fogyasztó tudatos döntéseket hoz, előnyben részesíti a megbízható helyi termékeket. Ezen fogyasztók fontosnak tartják, hogy ismerjék a termelőt, akitől az élelmiszereiket vásárolják, és tisztában legyenek azok eredetével. Ez a szemlélet a helyi gazdaságot támogatja, emellett hozzájárul a fenntartható fogyasztáshoz és a közösségek erősítéséhez is.

Kiemelt figyelmet fordítok arra, hogy megértsem a fogyasztók döntéshozatali folyamatait, és feltárjam, milyen szempontokat tartanak a legfontosabbnak egy-egy termék megvásárlásakor. Vizsgálom a minőség, a megbízhatóság, az ár, a fenntarthatóság és a helyi termékek iránti elköteleződés szerepét a fogyasztói magatartásban. Az eredmények hozzájárulhatnak a helyi termékek népszerűsítéséhez és versenyképességük növeléséhez, ezáltal támogatva a helyi gazdaságot és a fenntartható fogyasztási szokások elterjedését.

Céлом, hogy feltárjam a fogyasztók attitűdjeit és vásárlási szokásait a helyi termékekkel kapcsolatban, valamint azonosítsam azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják választásaikat. Kutatásom során megvizsgálom a rövid ellátási láncok szerepét, a helyi termelők helyzetét, valamint azokat a lehetőségeket, amelyek elősegíthetik a helyi termékek piaci sikerességét.

Az elektromos töltőállomás-hálózat és a szocio-demográfiai tényezők hatása az e-mobilitásra

MARTI ANDREA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Általános közgazdaságtan, III. év
marticsandrea@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Wengritzky Zsuzsanna wengritzkyzsuzsa@uni.sapientia.ro**

Az elektromos autózás Kelet-Európában egyelőre nem egy nagymértékben elterjedt termék, viszont más fejlettebb országokban már napi használatban állnak több háztartás esetében is. A dolgozatomban magyarországi adatokat használva kutatom az elektromos töltőállomás-hálózat és a szakirodalom által alátámasztott szocio-demográfiai tényezők befolyásoltságát az elektromos járművek regisztrációinak számára. A jelen kutatás valós regisztrációs adatokon alapszik és azt vizsgálja, hogy az elektromos töltőállomások száma, típusa és kihasználtsága milyen összefüggésben áll az elektromos járművek vásárlásával. Továbbá, a jelen kutatás azt is vizsgálja, hogy az országos bruttó hazai termék, a munkanélküliségi ráta, a felsőfokú alap- és mesterképzést végzettek aránya és mindemellett a nemek eloszlása meg a háztartások száma milyen összefüggésben áll az elektromos járművek regisztrációinak számával Magyarországon. Az adatok feldolgozása és elemzése a 2020 és 2023 közötti időszakban történik, negyedéves bontásban. A dolgozat gyakorlati részének első felében leíró statisztikai módszereket használva kerestem összefüggéseket az elektromos járművek regisztrációinak száma és a töltőállomások típusa, száma és kihasználtsága között. Kimutattam, hogy az AC töltőállomások száma jelentős az országban, ellenben a DC töltőállomások csekély számban vannak jelen. A töltések számában viszont megfigyelhető, hogy 2023 utolsó negyedétől kezdődően a fogyasztók nagyobb mértékben töltötték járműveiket DC töltőállomásnál és jelentősen nagyobb ezen töltőállomások hatékonysága és kihasználtsága a vizsgált időperiódusban. A gyakorlati rész második felében lineáris regresszió segítségével identifikáltam azon tényezőket, amelyek szignifikánsan befolyásolják a regisztrációk számát Magyarországon az említett időszakban. A korrelációs analízis során kiderül, hogy az elektromos járművek és a töltőállomások szoros kapcsolatban állnak egymással. A szocio-demográfiai tényezőket tekintve a felsőfokú végzettséggel rendelkezők és az alkalmazottak száma esetén pozitív korreláció van jelen, míg meglepő módon a nemek szerinti eloszlás és a GDP negatív korrelációt mutat, ez utóbbi statisztikailag nem szignifikáns, vagyis nincs hatással a vásárlások számára. A lineáris regresszió elvégzésével meglepő eredményeket tapasztaltam. A töltési típusok hatékonysága közti különbség jelentősen eltér egymástól. A DC töltőállomások számának növelése egy darab esetén 17 darab elektromos jármű vásárlását eredményezheti, míg az AC töltőállomásszám egy darabbal való növelése csupán csak 3 darab elektromos jármű regisztrációját eredményezheti.

Technológiai fejlődés hatása a családi gazdaságokra, Kézdivásárhely és vonzáskörzetében

PORCEL BARBARA

**Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Gazdaságtudományi Tanszék Vezetés és szervezés mesteri
szak II. évfolyam, e-mail: porcellgbarbara@uni.sapientia.ro**

Témavezető:

- **Dr. Péter Emőke-Katalin, egyetemi docens, e-mail: peterkatalin@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Gazdaságtudományi Tanszék**

A családi gazdaságok régóta meghatározó szereplői a székelyföldi mezőgazdasági struktúrának, azonban az agrárszektor technológia fejlődése új kihívások és lehetőségek elé állítja őket. Kutatásom célja feltárni, hogy Kézdivásárhely és környékére hogyan hatnak az agrárinnovációk – például a drónok, robotkapáló gépek (pl. FarmDroid) és a digitális adatelemző rendszerek- a családi gazdaságok működésére, hatékonyságára, illetve a fenntarthatóságára.

Az empirikus vizsgálat kvantitatív kutatáson alapul, amely egy részletes kérdőíves felmérésből áll a helyi gazdálkodók körében. A kutatás olyan főtémákat érint, mint a családi gazdaságok működésének és fejlesztési lehetőségeinek felmérése, a technológiai fejlesztések iránti nyitottság, a beruházási hajlandóság, a szövetkezeti együttműködés szerepe, az agrárpolitikai támogatások, valamint a piaci kihívások hatása a családi gazdaságok versenyképességére.

Eredményeim alapján a kisebb gazdálkodók jellemzően elővigyázatosan közelítik meg az új technológiákat, elsősorban a magas beruházási költségek és szakértelem hiánya miatt. Azonban, akik már alkalmaznak innovatív megoldásokat a gazdaságukban (például. precíziós gazdálkodási eszközök, megújuló energiahasználat), pozitív hatásokról számolnak be a termelékenység és a fenntarthatóság terén.

Korlátos optimalizálás alkalmazása indexkövető portfóliók kialakításában

KRISTÓ CSONGOR

Alkalmazott közgazdaságtan és pénzügy mesterszak, I. év

Témavezető:

- dr. Pál László Gazdaságtudományi Tanszék

Az indexkövetés a pénzügyi piacok alapvető stratégiája, amelynek célja egy referenciaindex hozamainak minél pontosabb követése, miközben a tranzakciós költségeket és kockázatokat minimalizálja. Ezt a módszert különösen indexkövető alapok (ETF-ek) és passzív befektetési termékek alkalmazzák, ahol a diverzifikáció és költséghatékonyság mellett a hosszú távú stabilitás is elengedhetetlen.

A probléma megoldására a korlátos optimalizálás (pl. vegyes egészértékű kvadratikus programozás, MIQP) nyújt hatékony eszközöket, integrálva gyakorlati korlátozásokat, mint szektorsúlyok, béta vagy portfólióforgás korlátok. A Gurobi keretrendszer segítségével több közel optimális megoldás is generálható, rugalmasságot biztosítva a különböző célok közötti kompromisszumok elemzéséhez.

Kutatásunk fő célja annak vizsgálata, hogy e korlátozások alkalmazása hogyan befolyásolja a követési pontosságot, kockázatot és gyakorlati megvalósíthatóságot. Elemezzük, hogy a portfólió méretének növelése milyen mértékben változtatja a követési pontosságot, és a gördülő ablak módszerrel lehetőség nyílik a modellek robusztusságának folyamatos értékelésére különböző piaci környezetek között.

Tollal vívott harc. A női jogok retorikája az angolszász diskurzusban

HÁTSEK GABRIELLA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Kommunikáció és közkapcsolatok mesterképzés, e-mail: hatsekgabriella24@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Hubbes László-Attila, egyetemi docens, e-mail: hubbeslaszlo@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományok Tanszék, Csíkszereda**

A feminista mozgalom jelentős előrelépést hozott a nők számára a társadalomban, különösen az oktatáshoz, a választójoghoz és a képviselethez való hozzáférés terén. Ugyanakkor számos kulturális és szociális elvárás, amelyek korlátozzák a nők társadalmi szerepét, továbbra is jelen vannak. Ilyenek például a munka és a család közötti választás kényszere, a társadalmi normák, mint az öltözködés, viselkedés, valamint a nemi alapú diszkrimináció.

A női politikusok, képviselők és mozgalmi vezetők azon dolgoztak és dolgoznak, hogy a feminizmus előre mozduljon és elérhetővé váljon minden nő számára. A feminizmus négy különböző hulláma során a női aktivisták különböző jogokért küzdöttek, az adott kor társadalmi és politikai kihívásainak megfelelően. Mivel az amerikai és brit feminista mozgalmak alapvető szerepet játszottak a nemzetközi feministák munkájában, kutatásomban négy jelentős angolszász származású nő beszédét elemzem: Elizabeth Cady Stanton 1848-as Seneca Falls-i beszédét, Gloria Steinem 1970-es Szenátusi meghallgatás során elhangzott beszédét az Egyenlő Jogok Alkotmánymódosításáról, Hillary Clinton 1995-ös pekingi beszédét és Emma Watson 2014-es ENSZ Közgyűlésen elmondott beszédét.

A kutatás a kritikai diskurzuselemzés módszertanát alkalmazza, amelynek célja a beszédek retorikai stratégiáinak és társadalmi-politikai kontextusának vizsgálata. Az elemzés különös figyelmet fordít a beszédek közötti hasonlóságokra és különbségekre, valamint a társadalmi és szociális fejlődésekre, recessziókra vagy stagnálásokra, amelyek a beszédek közötti időszakokban megfigyelhetők. A kutatás célja továbbá, hogy megértse, hogyan tükrözik a különböző beszédek az adott időszak politikai és társadalmi változásait, és hogyan jelenhetnek meg ezek az elemek egy jövőbeli politikus vagy aktivista nő beszédében, figyelembe véve a nemzetközi és hazai kontextust is.

Sajtóelemzés a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium összeomlott bentlakásának példáján. A kommunikáció mint a válságkezelés nélkülözhetetlen eleme

DEMÉNY BARBARA

Sapientia EMTE, Társadalomtudományi Kar, Csíkszereda, Kommunikáció és PRszak, e-mail: demenyabarbara@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- Dr. Kósa István, egyetemi docens, e-mail: kosaistvan@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Csíkszereda**

Mint ismeretes 2023. december 18-án összeomlott a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium bentlakásának egy része. A tragikus esemény egy válságnak tekinthető, amely esetében igencsak sok kezelési módszert különít el a szakirodalom. Az elmúlt évtizedek során egyre több válság merült fel a különböző cégeknél, ám nem minden cég tudta megfelelően kezelni a kialakult helyzetet. A fent említett iskola esetében is felmerült az a probléma, hogy a sajtóval való kommunikáció során nehézségekbe ütköztek a nem megfelelő kommunikáció következtében.

Kutatásom célja elsősorban a gimnázium sajtóval folytatott kommunikációjának vizsgálata. Az elemzés során két magyar sajtóorgánus (Székelyhon és Udvarhelyi Hírportál) online felületein megjelenő sajtóanyagokat csoportosítom, vizsgálom. A vizsgálatban kizárólag elsődleges források szerepelnek, illetve az egy éves időintervallumban megjelent cikkek kerülnek bele az elemzésbe. Az elemzés további részében a sajtóval való kommunikáció fontosságának vizsgálatára térek ki, részletesebben elemzek, 5 általam tetszőlegesen kiválasztott anyagot, amelyből kiderül, hogy hogyan kommunikált a gimnázium az újságírókkal, illetve egy-egy szereplő álláspontjára is fény derül. A vizsgálat során összehasonlítom a szakirodalomban leírt követelményeket a vizsgált válság kezelési módszereivel, ugyanakkor következtetéseket, javaslatokat fogalmazok meg az elért eredmények alapján. Fontos kihangsúlyoznom azonban, hogy mindez csupán egy folyamatban lévő kutatás, már meglévő részeinek egyes elemeit mutatja be. A kutatás további részeiben szerepel majd egyéb elemek bevonása is, amely szintén a kommunikáció fontosságát hangsúlyozza a krízisek esetében.

Vidékfejlesztés Uzon példáján: Élhetőbb és vonzóbb közösség

KÉSZ ZSANETT

Sapientia EMTE, Társadalomtudományi Kar, Csíkszereda, Kommunikáció és PRszak, e-mail: keszfzsanett@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Székely Kinga-Katalin, egyetemi adjunktus, e-mail: szekelykinga@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszereda Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Csíkszereda**

Dolgozatom fő témája a településfejlesztés. Hosszú ideig megfigyelhető volt, hogy a vidéket csupán a természettel és a mezőgazdasággal asszociálták. A köztudatban olyan jelzőket aggattak rá, mint a szegénység és a visszamaradottság. Azonban manapság a vidék, ennél jóval többnek bizonyul. Egyre nagyobb hangsúlyt kap vidék ereje és a benne fellelhető adottságok, melyek hatására népszerűbbé válik lakhatás, sőt akár turizmus szempontjából.

Igyekszem bemutatni, mennyire tekinthető élhetőnek napjainkban egy vidéki település, milyen lehetőségeket kínál, és milyen potenciált rejt magában. Emellett arra szeretnék választ kapni, hogy a helyiek hogyan látják saját településüket és milyen kép él bennük a falujukról. Elsődleges célom Uzont vizsgálni, mint falut, főképp településfejlesztés és marketing szempontból. Törekszem feltérképezni a falu erősségeit és gyengeségeit, valamint a benne rejlő lehetőségeket.

Másodlagos célként fontosnak tartom a felmérni az ott élő emberek véleményeit, elvárásait, mindezt interjúk, illetve kérdőív segítségével. Majd a válaszokat összehasonlítom a faluban véghez vitt kivitelezésekkel és lehetőségekkel.

A közösségi média társadalomkritikája a Fekete tükör sorozaton keresztül

HALÁSZ BRIGITTA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Kommunikáció és közkapcsolatok mesteri szak, e-mail: brighi.halasz@gmail.com

Témavezető:

- **Dr. Hubbes László-Attila, egyetemi docens, e-mail: hubbeslaszlo@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Csíkszereda**

A filmeknek mindig megvoltak a maguk eszközei arra, hogy görbe tüköröt mutassanak a társadalom tagjainak viselkedéséről, arról, hogyan élnek, gondolkodnak és reagálnak különböző helyzetekre. Bírálják a társadalmat, felhívják a figyelmet a problémákra, ezzel diskurzusokat, vitákat kialakítva. A közösségi média és annak hatásai olyan témának számítanak, amik egyre inkább foglalkoztatják a filmeseket. Kitűnő példa a Fekete tükör (Black Mirror) antológia sorozat, ami történetszálaival, vizuális megoldásaival a technológia, a közösségi média negatív hatásait helyezi fókuszba, közben a szórakoztatás mellett kritikusan reflektál a digitális korszak kihívásaira.

Kutatásomban a Netflixen futó brit Fekete tükör sorozat azon epizódjait elemzem, amelyek relevánsak a témával kapcsolatban: Tizenötmillió jutalom (Fifteen Million Merits), Szabadesés (Nosedive), Smithereen. Fontosnak tartom a téma kutatását, mivel a közösségi média ma már nem csupán befolyásolja, hanem alapjaiban formálja át az emberek életének szinte minden területét, és olyan mértékben vált a kétköznapok részévé, hogy jelenléte gyakorlatilag kikerülhetetlenné vált.

Fegyverek és Rózsák, az orosz-ukrán háború hatása egy zárt Messenger csoport mém-kultúrájára és mém-diskurzusaira

TANKÓ TAMAS

Témavezető:

•

Kulcsszavak: orosz-ukrán háború, mémek, Messenger csoport, propaganda

Ezen tanulmány arra a kérdésre keresi a választ, hogy az orosz-ukrán háború által milyen diskurzusok alakultak ki egy zárt mémcsoportban a megosztott tartalmak által, valamint a mémvilágban hogyan jelenik meg a háború képe, és a propaganda. A tanulmány információszerzéséhez és értelmezéséhez a résztvevői megfigyelést, valamint a diskurzuselemzést választottam, hiszen ezen módszerek adták a lehető legpontosabb választ a kutatás kérdéseire. Az információkat a háború kitörésétől (2019 február 24) egészen 2019 március 2-ig gyűjtöttem a netnográfia tantárgy keretein belül, mivel akkoriban ez a téma volt a leggyakrabban taglalva, illetve megosztva a Messenger csoportban.

Arra a következtetésre jutottam, hogy a mémek világában is, mint mindenhol máshol a háború kitörésekor ez a hír volt a legfontosabb, és erről született a legtöbb mém amelyek körül kialakultak különböző diskurzusok, de az idő múlásával egyre kevésbé lett fontos ez a téma, és ahogy a média is, úgy a mémek is áttértek a háború következményeinek megvitatására, s inkább ezek körül kezdek kialakulni diskurzusok, mígnem teljesen megszűntek a háborúról szóló mémek a csoporton belül.

Kutatásom szerint a mémek egyfajta kiutat jelentettek a csoporttagok számára, a mindennapi szorongásból és traumatikus állapotból, amit a háború és a halál gondolata ébresztett fel a csoporttagokban. E mellett a háború körül kialakult diskurzusok is inkább ezekről szóltak, mintsem magáról a fegyveres konfliktusról. A legtöbb mém mélyebb jelentéssel bír, mint amit első ránézésre gondolnánk, és mindegyik egy diskurzus feldolgozási folyamatának felel meg, ahol könnyebben emészthetővé tesszük a tényeket, hogy könnyebben fel tudjuk fogni és elfogadni azokat.

Az orosz-ukrán háború a dokumentumfilmek tükrében

AMBRUS BOGLÁRKA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Kommunikáció és közkapcsolatok mesteri szak, e-mail: ambrusboglarka24@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Hubbes László-Attila, egyetemi docens, e-mail: hubbeslaszlo@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Csíkszereda**

2022. február 24-én Vlagyimir Putyin bejelentette, hogy különleges katonai hadműveletet indít Ukrajna ellen, ezzel kezdetét vette a nyílt háború a két ország között. Beszéde elején az azelőtti beszédét ismételi, ami igen sokrétegű, van benne fenyegetés, történelmi lecke és világpolitikai elemzés is. De valójában a lényeg, hogy a tervei között nem szerepel az ukrán területek megszállása, minden felelősség a vérontásért teljes egészében az ukrainai rezsim lelkét fogja terhelni, a meghozott döntéseket végre fogják hajtani, hogyha bárki megzavarná őket vagy fenyegetni országukat/népüket, akkor Oroszország válasza azonnali lesz, és olyan következményekkel jár, amilyenekkel egész története során még soha senki nem találkozott, a kitűzött célokat el fogják érni, hazájuk biztonságát képesek lesznek garantálni és még sorolhatnánk. Nemcsak a saját népét, hanem honfitársait és még az ukrán katonákat is megszólítja beszéde során. Ezután kitörő háború híre futótűzként terjedt el a médiában, dokumentumfilmek sorozata készült, ami próbálta bemutatni az ott történeteket. Msztiszlav Csernov 20 nap Mariupolban című filmje egyik legmegrázóbb és legfontosabb dokumentációja az ukrán háborúnak. A film a Mariupol városában bekövetkezett események krónikáját mutatja be, különös figyelmet fordítva a civil lakosság szenvedéseire, a háborús kegyetlenségekre és a média szerepére a konfliktus során. A csapat – a városban maradt egyedüli nemzetközi újságírók, akik az AP munkatársai – igyekszik dokumentálni a háború borzalmait és kijuttatni felvételeiket az ostromlott városból. Az oroszok oldaláról nézve a „Lehallgatva” című dokumentumfilm mutatja be az Ukrajnában harcoló orosz katonák lelki világát. A lehallgatott prózai telefonhívások, amelyeket orosz katonák intéztek családjukhoz és barátaikhoz, feleségeikhez, anyjukhoz és gyermekeikhez. A katonák beszéltek arról, hogy mit csináltak/csinálnak, mit láttak, mik voltak a parancsai, és még a helyüket is nyilvánosságra hozták, azonban néhányan arról beszéltek, kit öltek meg.

Generációváltás a mezőgazdaságban - kommunikációs aspektusok

MIHÓK GABRIELLA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Kommunikáció és PR szak, II. év e-mail: mihok.gabriella@gmail.com

Témavezető:

- Dr. Gergely Orsolya, egyetemi docens, e-mail: gergelyorsolya@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar**

Székelyföldön, ahol még a hagyományos mezőgazdasági kultúra és a családi gazdaságok dominálnak, aktuális kérdéssé vált a generációváltás a mezőgazdaságban. A generációk közötti átmenet nemcsak a gazdálkodás gyakorlatában, hanem annak kommunikációjában is jelentős változásokat hoz. A dolgozat célja, hogy megvizsgálja a generációváltás kommunikációs aspektusait, különös tekintettel a Székely Gazdaszervezet Egyesület támogatásával és a Hargita Népe által kibocsátott Gazdalapban megjelenő cikkek (2011-es év és a 2024-es év) révén és három helyi fiatal gazda véleménye alapján, akik elmondják a generációváltás nehézségeit vagy annak szépségeit.

A mezőgazdasági tevékenységek gyakran családi vállalkozás formájában működnek, ahol a fiatalabb generációk gyakran nem veszik át a szüleik örökségét, helyette más szakmákra vagy munkalehetőségekre orientálódnak. E jelenség hátterében nem csupán gazdasági tényezők állnak, hanem a mezőgazdasággal kapcsolatos kulturális értékek, elvárások és a technológiai fejlődés iránti különböző hozzáállások is. A fiatal generációk számára a mezőgazdaság mint életforma és munka gyakran elavultnak tűnik, és a kommunikáció hiánya is szerepet játszik abban, hogy nehezen találják meg a kapcsolatot a családi gazdaságokkal. A generációk közötti kommunikációs különbségek a hagyományos és a modern mezőgazdasági módszerek eltérőek lehetnek. A fiatalok gyakran nem értékelik a szüleiktől örökölt tudást és tapasztalatokat, míg az idősebb generációk gyakran nem értik meg a fiatalok technológiai és üzleti szemléletét.

Vízminőség vizsgálatok a botos kölönte (*Cottus gobio*) szaporítása és visszatelepítése során

**ROKAI ZSOMBOR¹,
SIKLÓDI TAMÁS²**

¹Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Génsebészet szak, IV. év

e-mail: rokaiizsombor@uni.sapientia.ro

²Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Génsebészet szak, IV. év

e-mail: siklodi.tamas@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- Dr. Máthé István, egyetemi docens, e-mail: matheistvan@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Biomérnöki Tanszék, Csíkszereda
- Drd. Imecs István, e-mail: imecs.istvan17@gmail.com Természetesvízi Halökológiai Tanszék, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gödöllő, Páter Károly u. 1, 2100 Magyarország

A botos kölönte (*Cottus gobio*) egy Natura 2000-es jelölő halfaj, amely a Gyilkos-tó környéki patakokban is megtalálható. A patakokra épített hordalékfelfogó gátak akadályozták a halak mozgását, ez pedig a botos kölönte eltűnéséhez vezetett a gát feletti szakaszokon. Mindez indokoltta a Békás-szoros - Nagyhagymás Nemzeti Parkban és Natura 2000-es területen a célfaj szaporodásának segítését ex situ konzervációbiológiai beavatkozásokkal és visszatelepítését az érintett szakaszokon. A visszatelepítési projekten belül a mi célunk az volt, hogy a botos kölönte szaporodásának segítésére szolgáló medencék vizét fizikai-kémiai, illetve mikrobiológiai szempontokból kövessük nyomon. Ugyanakkor a visszatelepítésre szánt patakszakaszokon szintén cél volt a vízkémiai monitoring.

2024-2025-ben végzett vizsgálataink során spektrofotometriás módszert alkalmaztunk a vízminták kémiai összetételének nyomon követésére, a mikrobiológiai vizsgálatok esetében pedig tenyésztési módszereket. A halszaporító medencék esetében a bakteriális összcsíraszám növekedésével párhuzamosan nitrifikációs folyamatok beindulását figyeltük meg.

A visszatelepítésre szánt patakok vízminősége megfelelt a botos kölönte környezeti igényeinek. A vizsgálatok alapján jó esély van a sikeres visszatelepítésre, és így az országban egyedülálló módon a védett botos kölönte halfaj visszakerülhet az eredeti élőhelyére.

Mikrobiom vizsgálata makula degenerációban szenvedő egyének esetén

MIHÁLY ANDREA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Génsebészet szak
e-mail: mihalymandrea2000@gmail.com

Témavezető:

- **Dr. Csató-Kovács Erika, egyetemi adjunktus, e-mail: kovacserika@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Biomérnöki Tanszék, Csíkszereda**

Az időskori makula degeneráció a sárgafolt (macula lutea) krónikus, progresszív betegsége, amely típusosan 50 éves kor után jelentkezhet. A betegség a szemfenék legérzékenyebb területét érinti, azt a régiót, amely a központi látásért felelős. Bizonyított hogy a táplálkozás, a gyulladásos folyamatok és a genetikai kockázati tényezők jelentős szerepet játszanak a makula degeneráció kialakulásában. A legújabb tanulmányok szerint a bél mikrobiom összetétele metabolikus betegségekkel hozható összefüggésbe, a gyulladásos folyamatok és a szervezet anyagcseréjének modulációján keresztül.

Kutatásunk célja a makula degeneráció és a bél mikrobiom közötti kapcsolat tanulmányozása, a betegség kialakulásának megértése érdekében. A mikrobiom meghatározását újgenerációs szekvenálással valósítjuk meg. A mikrobiom változását időskori makula degenerációban szenvedő egyének esetén, három hónapos speciális diéta előtt és után vizsgáljuk. Ezáltal információt kapunk arról, hogy az alkalmazott speciális diéta hogyan befolyásolja a mikrobiom összetételét, valamint a mikrobiom változás hogyan befolyásolja a makula degeneráció evolúcióját. A speciális diétát minden esetben egy nutrióos szakember állította össze, és fontos szempont az omega 3 zsírsavakban gazdag táplálkozás. Feltételezésünk szerint ezen táplálkozás csökkenti a végstadiumú látásvesztés kialakulásának kockázatát. A kutatási cél eléréséhez széklet mintákat gyűjtöttünk makula degenerációban szenvedő egyénektől a diéta megkezdése előtt és a három hónapos diétát követően, amelyeket -20 °C-on tárolunk a kutatás megkezdéséig.

Kukorica magok ozmoprimingjának hatása a növény csírázására és kezdeti fejlődésére sóstresszben

JOÓS ERIKA-ENIKŐ

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Fenntartható biotechnológiák mesteri szak, I. év, e-mail: joosvoerikaeniko@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Mara Gyöngyvér, egyetemi professzor, e-mail: maragyongyver@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Biomérnöki Tanszék, Csíkszereda**

A sóstressz az abiotikus stressz egy olyan formája, amelyet a talajban felhalmozódott ásványi sók idéznek elő. A sóstressz hatással van a haszonnövények csírázására, fejlődésére és a termőképességére. A kukorica magas tápértékű haszonnövény, amelyet emberi és állati fogyasztásra egyaránt használnak, viszont a ráható abiotikus stressz tényezők hátráltatják a fejlődését és a terméshozamát. A priming egy ígéretes és hatékony módszer, amely egy vetés előtti magkezelés. A priming által nő a növények csírázása, a növekedése, a termőképessége, valamint a stressztűrése. Az ozmopriming egy olyan vetőmag előkezelési módszer, amely során a magokat nagy ozmotikus potenciállal rendelkező oldatba áztatják, ezzel felkészítve a növényt az abiotikus stresszre és kiváltva az ezzel szembeni toleranciát.

A jelen kutatás során a Margitta hibrid kukorica magokat kezeltem elő különböző koncentrációjú polietilén glikollal (0%, 5%, 10%, 15% és 20%) és vizsgáltam, hogy az előkezelés milyen hatást fejtett ki a csírázási paraméterekre. Ezt követően a csíranövényeket steril talajba, kontrollált körülmények között neveltem, majd a fejlődő növényeket 100 mM NaCl oldattal locsolva só stressznek tettem ki és követtem az életleni paramétereket só stressz jelenlétében és hiányában.

A kutatás eredményeképpen megállapíthatom, hogy az átlagos csírázási időre egyaránt az 5%-os és a 10%-os PEG oldattal való előkezelés volt a leghatásosabb, míg a csíranövény fejlődésére a 10%-os PEG. Minden PEG-gel előkezelt növény sóstressz jelenlétében nagyobb klorofill, illetve Karotenoid tartalmat adott, mint a kezeletlen növények. A sóstressz hatására a növényekben felhalmozódott a Na és csökkent a K felvétel, ezt a trendet nem változtatta meg az ozmopriming.

Mikroorganizmusok borostyánkősav termelése ipari szubsztrátok felhasználásával

PÉTER IZABELLA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Fenntartható biotechnológiák mesterképzés, 2. év, e-mail: peterizabella@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- Dr. Miklóssy Ildikó, egyetemi docens, e-mail: miklossyildiko@uni.sapientia.ro Drd. Balázs Márta, PhD hallgató, e-mail: balazsmarta@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Biomérnöki Tanszék Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar**

A borostyánkősav értékes vegyületek alapjául szolgál, jelenleg azonban főként kémiai szintézissel állítják elő, jelentős terhet róva a környezetre. Egyre nagyobb figyelem irányul a borostyánkősav biológiai szintézisére, melynek környezetvédelmi előnyei tovább növelhetők tápanyagban gazdag élelmiszeripari melléktermékek szubsztrátként történő felhasználásával. A bioszintézis megvalósítható természetes borostyánkősav termelő *Basfia succiniciproducens*, illetve anyagcsere mérnökséggel fejlesztett, génkiütött *Escherichia coli* törzsekkel. Célunk bizonyítani az almatörköly és tejsavó alkalmasságát bakteriális borostyánkősav termelésre, továbbá összehasonlítani a vizsgált baktériumtörzsek termelési potenciálját. Munkánk során különböző előkezelési módszerekkel bakteriális fermentációra alkalmas szénforrásokká konvertáltuk az említett fenntartható szubsztrátokat, majd megvizsgáltuk kifejtett hatásukat a vad *B. succiniciproducens* (BS) és négy *E. coli* törzs (vad MG1655, MG; MG1655 Δ pflB, D1; MG1655 Δ pflB Δ ldhA, D2; MG1655 Δ pflB Δ ldhA Δ adhE, D3) metabolikus tevékenységére (növekedés, szubsztrát hasznosítás, szerves savtermelés). Kis térfogatban (200 μ L) végzett fermentációk során a forró vizes extrakcióval előkezelt almatörköly, valamint a nátrium-hidroxiddal végzett sóprecipitációval, majd fehérjekicsapással kezelt savó M9 tápoldattal 1:1 arányban biztosított kiemelkedő biomassa termelést. Lombikban (60 mL) végzett fermentációk során az előkezelt szubsztrátok tiszta szénhidrát tartalmú tápoldatokkal összemérhető biomasszát és növekedési profilt eredményeztek. A bioreaktorban (1 L) végzett fermentációk esetében megfigyelhettük, hogy az *E. coli* törzsek közepes biomassa termelést értek el (0,245 – 0,322 h⁻¹ almatörköly; 0,211 – 0,258 h⁻¹ savó), míg BS almatörköly hasznosításával alacsony növekedési potenciált produkált (0,152 h⁻¹ almatörköly; 0,227 h⁻¹ savó). BS borostyánkősavat termelt fő termékként, a vizsgálatok során legnagyobb hozamokat elérve (0,224 g/g almatörköly; 0,291 g/g savó). Fő melléktermékként ecetsavat akkumulált, míg tejsav termelése nem szignifikáns. MG esetében feltehetően a CO₂ jelenlétének és az adaptációs készségeinek köszönhetően többlet borostyánkősav képződés lépett fel, almatörköly szénforráson azonban ecetsav a fő terméke. A metabolikusan optimalizált D3 törzs almatörköly hasznosításával BS esetében elért borostyánkősav hozamhoz közeli, 0,217 g/g termelékenységet produkált. A savó azonban nem bizonyult megfelelő szénforrásnak a D3 viabilitása és termék képzése (0,181 g/g) tekintetében. Ecetsavat egyik szénforrás hasznosítása során sem termelt. Kis mennyiségben tejsavat szekretált, melynek hátterében feltehetően alternatív tejsav termelési útvonalak állhatnak. Kísérleteink során bizonyítottuk, hogy az almatörköly és savó alkalmas borostyánkősav termelésére *B. succiniciproducens* által, az *E. coli* törzsek azonban további fejlesztéseket igényelnek metabolikus hálózatuk finomhangolása érdekében.

Hargita megye ásványvíz forrásainak fizikai-kémiai és mikrobiológiai paramétereinek időbeli változása

BORS BOGLÁRKA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Fenntartható biotechnológiák mesteri szak, Csíkszereda, e-mail: borsboglarka@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Salamon Pál, egyetemi adjunktus, e-mail: salamonpal@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Biomérnöki Tanszék, Csíkszereda**

Az ásványvízforrások mikrobiológiai és fizikai-kémiai paramétereinek folyamatos monitorozása elengedhetetlen a vízminőség és a fogyasztói biztonság biztosítása érdekében. Hargita megyében számos ásványvízforrás található, amelyeket a helyi lakosság rendszeresen fogyaszt. A megyét három régióra osztva vizsgáltuk az ásványvizek paramétereit a 2012-2024-es periódusban: Udvarhely-szék, Csík-szék és Gyergyó-szék.

Kutatásunk célja e források időbeli változásainak feltérképezése és az azt befolyásoló tényezők elemzése. A vizsgálatok során a vízminták mikrobiológiai és fizikai-kémiai paramétereit elemeztük. Az eredmények megértéséhez a csapadék mennyiségét is figyelembe vettük, hogy rávilágítsunk az adott paraméter és a csapadékmennyiség kapcsolatára. Ez alapján elmondható, hogy az ásványvizek szerves anyag tartalma összefüggést mutat a csapadékmennyiség függvényében, valamint szezonális változások is megfigyelhetők egyes paraméterek esetében. Továbbá a Hargita megyében vizsgált régiók közül Gyergyó-széken jellemzőek a legmagasabb pH értékű és a legalacsonyabb ammónium koncentráció tartalmú források, míg Csík-széken a források ammónium koncentrációja a legváltozatosabb is.

Az eredmények rávilágítanak arra, hogy a vízminőséget meteorológiai és talajtani tényezők befolyásolják. A kapott adatok hozzájárulhatnak a fenntartható vízgazdálkodás és az egészségügyi szabályozások fejlesztéséhez.

Iskolai konfliktusábrázolások elemzése három magyar kortárs játékfilmben

DACZÓ DÉNES

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, II. év, e-mail: daczodenes@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Tódor Erika-Mária, egyetemi professzor, e-mail: todorerika@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Tanárképző Intézet**

Dolgozatomban a Magyarázat mindenre (2023), az Elfogy a levegő (2023) és a Fekete pont (2024) című film alapján az iskolai konfliktusok összehasonlító elemzését végzem egy sajátos, integrált, kvantitatív és kvalitatív módszereket ötvöző kutatási stratégia alapján. A vizsgált filmek egyik közös eleme, hogy az intézményi konfliktusok felerősödnek társadalmi konfliktusokká, egyben társadalmi tükörképekké alakulnak, ahogy ezt a filmesztétikai kutatások is bizonyítják (Beretvás 2022, 2024).

A kvantitatív elemzés során feltérképezem a produkciókban megjelenő konfliktusokat és típusaikat. Kutatásomban a filmben megjelenő interperszonális konfliktusformákat elemzem, amelyek egyik résztvevője legalább pedagógus, így a tanár-diák, tanár-szülő, tanár-tanár, tanár-intézményvezető, tanár-adminisztratív személyzet konfrontálódásait vizsgálom. A kvalitatív módszerrel a konfliktusok verbális és nem verbális kommunikációjának filmbeli megjelenítését, szerepét is kutatom. A kutatási eredményeim vizuális megjelenítésére a Gephi programot használom, amelyben a gráfelmélet alapján bemutatható a film szereplő- és konfliktushálózata.

Meglátásom szerint a kiválasztott filmek elemzése során több olyan sajátos helyzet körvonalazható, amelyek megoldási lehetőségei és technikai kiválóan alkalmazhatók a tanárjelöltek képzésében vagy a tanárok továbbképzésében.

A duális képzés hatékonysága és fejlesztési lehetőségei Hargita megyében

NAGY OTTILIA

**Sapientia EMTE, Csíkszereda Kar, Agrár-élelmiszer gazdaságtan szak II. év és Tanárképző
Intézet, I. szintű pszichopedagógiai képzés, II. év, e-mail: nagyottilia@uni.sapientia.ro**

Témavezető:

- Dr. Tódor Imre, egyetemi adjunktus, e-mail: todorimre@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE,
Tanárképző Intézet, Csíkszereda**

A duális képzés a szakmai oktatás és a gyakorlati tapasztalatszerzés integrációját jelenti, amelynek gyökerei Németországba nyúlnak vissza. A 20. század második felében a nyugat-európai országok egyre nagyobb hangsúlyt fektettek e képzési forma elterjesztésére, mivel annak alkalmazása hozzájárult a munkanélküliség csökkentéséhez és a gazdasági versenyképesség növeléséhez. Napjainkban a duális képzés kiemelt szerepet játszik a munkaerőpiaci elvárásokhoz igazodó, gyakorlatorientált szakképzés biztosításában. Kutatásom célja a duális képzés hatékonyságának vizsgálata a Hargita megyei szakképzésben, különös tekintettel a diákok szakmai fejlődésére és munkaerőpiaci érvényesülésére. Továbbá, célom az oktatási intézmények és a gazdasági szereplők közötti együttműködés értékelése, valamint a képzési rendszer fejlesztési lehetőségeinek feltárása. A kutatás kvalitatív és kvantitatív módszertant alkalmaz. A mintavétel célzott módon történik, bevonva a közoktatási intézmények (iskolaigazgatók), a gazdasági szereplők és a diákok képviselőit. Az adatok gyűjtésére kérdőívet, félig strukturált interjúkat és dokumentumelemzést használtam. A kutatás hipotézise szerint a duális képzés hozzájárul a diákok szakmai fejlődéséhez, növeli munkaerőpiaci versenyképességüket, és erősíti az oktatási és gazdasági szereplők együttműködését. A kutatás várható eredményei rávilágítanak a duális képzés előnyeire és kihívásaira Hargita megyében. Az előzetes elemzések alapján a duális képzésben részt vevő diákok szakmai készségeik fejlődéséről és jobb elhelyezkedési lehetőségeikről számolnak be. Ugyanakkor az oktatási intézmények és vállalatok közötti együttműködésben kihívások is azonosíthatók, különös tekintettel a képzési programok és a munkaerőpiaci igények összehangolására. A kutatás eredményei hozzájárulhatnak a duális képzési rendszer hatékonyságának növeléséhez és fejlesztési irányainak meghatározásához a térségben.

Középiskolások attitűdvizsgálata a közgazdasági líceumok oktatási kínálatával kapcsolatban

PÁL LORÁND

Sapientia EMTE, Gazdaságtudományi, Társadalomtudományi és Mérnöki Kar, Csíkszereda, Általános Közgazdaság szak, e-mail: pallorand@uni.sapientia.ro

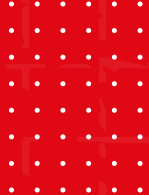
Témavezető:

- **Prof.dr. Tódor Erika-Mária**, egyetemi professzor, e-mail: todorerika@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Tanárképző Intézet, Csíkszereda
- **drd. Lőrincz Annamária**, egyetemi tanársegéd, e-mail: lorinczannamaria@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Gazdaságtudományok Tanszék, Csíkszereda

Napjaink oktatási rendszerét a kompetencia-alapú tervezés és tanulásszervezés jellemezi. A kulcskompetenciák tárházából jelen kutatás a vállalkozói kompetenciára összpontosít.

Kutatásomban arra kerestem a választ, hogy hogyan vélekednek a közgazdasági líceumokban illetve a technológiai líceumok közgazdasági tagozatán tanuló diákok az oktatás kínálatáról, ennek jellemzőiről és mennyire tudatosan használják az alapvető közgazdasági fogalmakat. A kérdés megválaszolásában, egy kérdőívre alapuló adatfelvételtől indultam ki, mely által a Hargita és Kovászna megyei közgazdasági, illetve technológiai líceumok közgazdasági szakos diákjainak véleményét térképeztem fel. A kérdőívet román- illetve magyar nyelven is elkészítettem, mindkét tannyelvű szakosztályok lekérdeztem. A lekérdezésre 2024. november és 2025. január között került sor. A kérdőív 26 kérdése az alábbi szempontokra összpontosít: a). demográfiai és szocio-ökonomiai adatok, b). az iskolai tevékenységre vonatkozó viszonyulások, c). közgazdasági fogalmak ismerete és tudatos alkalmazása.

A 375 visszajelzésből 277 magyar nyelven, 98 román nyelven került megfogalmazásra, az így kialakított adatbázist az SPSS programcsomag 22. változatával dolgoztam fel. Az elvégzett kutatás lehetőséget biztosít arra, hogy megismerjük a gazdasági szakirányú, egyetem előtti oktatás által hozzáadott szaktudás jellemzőit és a diákok értéktételeit az elsajátításukkal kapcsolatosan. A kutatás célja az iskolaválasztási döntések és a szociális, gazdasági, valamint pszichoszociális tényezők összefüggéseinek feltárása volt. Az eredmények alapján a strukturális tényezők – mint a jövedelem, lakóhely vagy nem – nem mutattak szignifikáns hatást az iskolaválasztásra, ezzel szemben az egyéni motivációk, jövőbeli célok és intézményi élmények meghatározó szerepet kaptak. Kiemelten fontos tényezőként jelent meg az iskolával való elégedettség, amely szoros kapcsolatban állt a tanulók iskolai közösségi részvételével. A gazdasági képzést tudatosan választók körében magasabb volt az elégedettség, különösen, ha az érdeklődésük és Karrierterveik is ehhez igazodtak. A tanulmányi versenyek elsősorban a pályaorientációs szándékokat formálták, de az iskolával való érzelmi kötődést nem befolyásolták szignifikánsan. A kutatás rámutatott az iskolai közösségi tevékenységek és szakmai orientációs programok célzott fejlesztésének fontosságára a tudatosabb pályaépítés érdekében.

A „Zöld Hét” iskolán kívül projekthét hatása a fenntarthatósági kompetenciák (GreenComp) fejlesztésére a pedagógusok körében végzett interjú vizsgálat alapján

BECSEK BEATRIX- ERIKA

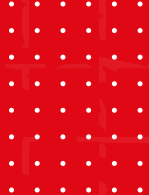
Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Vezetés és szervezés mesterképzés, 2. év/ Tanárképző Intézet, II. szintű pszichopedagógiai modul, 2. év e-mail: becsekbeatrix@gmail.com

Témavezető:

- Dr. Tódor Imre egyetemi adjunktus Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Csíkszereda, Tanárképző Intézet**

A „Zöld Hét” iskolán kívüli projekthét, elsődleges célja, hogy bevonja a tanárokat és diákokat a környezetvédelmi tevékenységekbe és elősegítse a fenntarthatóságról való szemléletformálást. A kutatás célja, hogy feltárja a Zöld Hét hatását a fenntarthatósági kompetenciák fejlődésére a GreenComp keretrendszer alkalmazásával, valamint a programok szervezési folyamatainak és azok hatékonyságának elemzése. A kutatás Kovászna és Hargita megyében végződik.

A GreenComp keretrendszer négy fő területre fókuszál: a fenntarthatóság összetettségének megértése, fenntartható alternatívák feltárása, a fenntarthatóság érdekében tett fellépések ösztönzése, valamint a közösségi cselekvések elősegítése. Céлом megvizsgálni, hogy hogyan fejlesztik ezeket a kompetenciákat a pedagógusok a Zöld Hét során a diákok körében, különö figyelmet fordítva a környezeti problémákra. A kutatás eredményei gyakorlati iránymutatást adhatnak pedagógusoknak, oktatási intézményeknek és a helyi önkormányzatnak is, valamint elősegíthetik a fenntarthatósági programok fejlesztését is. A kutatás tehát nemcsak a Zöld Hét programjának pedagógiai és fenntarthatósági szempontú értékelését jelenti, hanem hozzájárulhat a fenntartható jövő kialakításához is. A Zöld Hét tapasztalatai és eredményei segíthetnek abban, hogy a jövőben még hatékonyabban megszervezhessük a programokat, amelyek valódi, tartós hatást érhetnek el a diákok és a közösség fenntarthatóssági szemléletére.

Realizarea dreptului la interpret în fața instanțelor de judecată

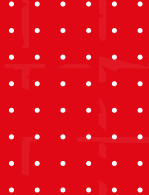
BÁCS DÓRA-KRISZTINA

**Universitatea Sapientia – Facultatea de Științe Economice, Socio-Umane și Inginerești,
Miercurea Ciuc, Programul de masterat Traducere și interpretare, anul II
bacsdorakrisztina@uni.sapientia.ro**

Témavezető:

- **Dr. Prohászka-Rád Boróka** konferențiar, Departamentul de Științe Umane
prohaszkaboroka@uni.sapientia.ro

Această lucrare dezvăluie unele probleme ale sistemului activității interpreților autorizați în instanțe de judecată din România, cu accent pe regiunea municipiului Miercurea Ciuc, județul Harghita. Aceste aspecte se analizează în contextul numărului semnificativ de cetățeni aparținând minorităților naționale, având ca limbă maternă maghiara. Toate întrebările vor fi cercetate și din punctul de vedere al persoanei despre al cărui drept la interpret, și, în final, drept la un proces echitabil vorbim. În acest context, legislația aplicabilă pare să omită reglementarea unor chestiuni fundamentale, ceea ce poate avea repercusiuni însemnante atât cu privire la activitatea profesională a interpreților autorizați în justiție, cât și asupra exercitării, în condiții de echitate, a drepturilor cetățenilor aparținând minorităților naționale la un proces echitabil. Iar experiența practicienilor reflectă dificultăți profesionale izvorând din deficitul de interpreți autorizați care să-și desfășoare activitatea în cadrul instanțelor de judecată și din tariful relativ scăzut oferit de instituțiile publice în schimbul muncii prestate. Acestea apar în condițiile de muncă dificile și în comparație cu prețurile practicate pe piața liberă referitor la activitatea de interpretare. Mai mult, investigând același serviciu la nivelul altor regiuni din țară, cea special vizată prin prezenta lucrare, din cauze greu explicabile, pare să aibă probleme și mai ample în garantarea drepturilor cetățenilor, decât în alte părți unde nevoia prezenței interpretului autorizat în instanță nu este la ordinea zilei.

szakfordítás és műfordítás között. A művészettörténeti esszé fordításának kihívásai

**COADĂ CLAUDIA –
ROXANA**

Sapientia EMTE, Humántudományok Tanszék, Csíkszereda, Fordító és tolmács mesteri szak, II. év, e-mail: coadaclaudias9@gmail.com

Témavezető:

- Dr. Tapodi Zsuzsanna - Mónika, egyetemi professzor, e-mail: tapodizsuzsa@uni.sapientia.ro**
Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humántudományok Tanszék, Csíkszereda

A fordítói munka egy gondosan megtervezett folyamat. A forrásnyelvi szöveg elemzésétől, a megfelelő terminológia összegyűjtésén át a lektorálási munkáig, ezek mind-mind olyan szegmensei a műveletsornak melyek igényességet, felkészültséget, nagyfokú figyelmet és alapos megfontoltságot igényelnek. Minden lépés külön kihívás, ezek összessége vezet a kész szöveghez.

Jelen dolgozat Trifescu Valentin Artiști maghiari din colecția de artă contemporană a Muzeului Național Brukenthal című szövege román-magyar irányba történő fordításának lépéseit és kihívásait taglalja. A művészettörténeti esszé fordítása, mely valahol a szakfordítás és a műfordítás között helyezkedik el, egy önmagában egyedi megmérést jelent. Ebben a dolgozatban szeretném bemutatni azokat a tapasztalatokat, észrevételeket, hibákat és ezek javítását, melyek az elkészült célnyelvi szöveg létrejöttében játszottak szerepet.

Kulcsszavak: ekvivalencia, fordíthatóság, fordíthatatlanság, művészettörténet

Nyelvi és kulturális akadályok Louis Nowra „The Golden Age” című drámájában

BÁN BALÁZS-BARNA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Fordító és tolmács mesterképzés, I. év, e-mail: banbbalazsbarna@uni.sapientia.ro

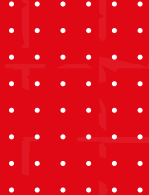
Témavezető:

- **Dr. Ajtony Zsuzsanna-Ildikó, egyetemi docens, e-mail: ajtonyzsuzsa@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Humántudományok Tanszék, Csíkszeredai Kar**

Ez a dolgozat az ausztrál író, Louis Nowra The Golden Age című drámájának első magyar fordítási kísérletét mutatja be, amelyben számos nyelvi és kulturális kihívással találkozhatunk.

A drámát a szerző 1985-ben írta, és igaz történeten alapszik, amely szerint Tasmánia vadonjában felfedeztek egy teljesen elszigetelten élő családot, akik a büntetőgyarmati fegyenctelepekről megszökött bűnözők leszármazottai lehetnek. Három generáció alatt saját nyelvet és folklórt alakítottak ki, amelynek alapját az angol régenskorszak nyelvi és társadalmi normái képezték. Ennek következtében a nyelvük annyira eltért a kortárs angoltól, hogy a felfedezők nem értették meg őket. A mű a civilizáció és barbarizmus közötti ellentétet, valamint a nyelv és identitás kérdéseit is vizsgálja.

Mivel a drámát eddig még nem fordították magyarra, jelen kutatásban a saját fordítói döntéseimet elemzem a dráma szövegéből kiválasztott részletek alapján. Továbbá, a dolgozat egyik központi kérdése, hogy hogyan kezelhetők a kulturális és nyelvi eltérések a fordítás során, miközben biztosítjuk a mű eredeti jelentésének és hatásának megőrzését a magyar célnyelvi változatban.

Reáliák és más fordítói kihívások a Magyar népmesékben

SEBESTYÉN DOROTTYA

Sapientia EMTE, Humántudományok Tanszék, Csíkszeredai Kar, Fordító és tolmács mesterképzés I. év, e-mail: sebestyenedorottya@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Ajtony Zsuzsanna-Ildikó, egyetemi docens, e-mail: ajtonyzsuzsa@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Humántudományok Tanszék, Csíkszeredai Kar**

A fordítás nemcsak nyelvi átváltás, hanem egyfajta kulturális közvetítés is. A folyamat során a fordítók folyamatosan döntéseket hoznak, és egyensúlyoznak a forrásnyelvi hűség, illetve a célnyelvi érthetőség között. Ez különösen igaz az audiovizuális fordítások, például a szinkronizálás esetében, amely során a képi és hangzásbeli tényezők is befolyásolhatják a fordítói döntéseket. A szájról szájra terjedő népmesék már régóta alapvető eszközei a kultúra megőrzésének, ezek szinkronizált adaptációja azonban sajátos nyelvi és kulturális kihívások elé állítja a fordítókat. Jelen kutatás a Magyar népmesék című rajzfilmsorozat angol nyelvű szinkronját vizsgálja, különös tekintettel a reáliákra, humoros nyelvi játékokra, és más fordítói kihívásokra. A kutatás célja, hogy elemezze a szinkronizálás során felmerülő fordítói kihívásokat, illetve az alkalmazott fordítói stratégiákat, például a honosítás és az idegenítés kérdését. További célja, hogy a jól ismert Magyar népmesék rajzfilmsorozatból kiválasztott példák segítségével feltárja azt, hogy a szinkronizálás során a forrásnyelvi hűség, vagy inkább a nemzetközi közösség számára való érthetőség volt-e a meghatározó szempont. A kutatás arra a kérdésre is keresi a választ, hogy milyen hatással van a nyelvi adaptáció a meseélményre, és arra is hogy miképpen fogadta az angol nyelvű közösség a szinkronizált változatot.

„Ezt szeretem csinálni” Sepsiszentgyörgy vonzáskörzetében lévő vidéki vállalkozások jelenléte

KECSKÉS ESZTER

**Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Szociológia szak, 3.
évfolyam, e-mail: eszterkeckses14@gmail.com**

Témavezető:

- Dr. Telegdy Balázs, egyetemi docens, e-mail: telegdybalazs@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE,
Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Csíkszereda**

1990-es évektől a vállalkozások indítása nem csak városokon játszott jelentős szerepet, hanem a vidéki területeken is. A városi vállalkozásokhoz viszonyítva a vidéki vállalkozások sokkal sajátosabb kihívásokkal kell, hogy megküzdjenek, melyeket nagyban befolyásolják a fizikai, társadalmi, valamint a gazdasági környezettel való kapcsolat. Továbbá a megjelennek olyan haszonszerzési lehetőségek is melyek városi környezetben nem biztosítottak. A vállalkozások működésére kettős hatást gyakorol a város közelsége. Vannak olyanok, akik számára csak előny jelent a, viszont megjelennek negatívumok is. A vidéki vállalkozások működését nagyban befolyásolják, hogy milyen típusú tevékenységet végeznek, ugyanis vannak olyan vállalkozások, akik mintakövető, innovátor, vagy egyszerre mindkét típusba tartoznak. Továbbá fontos tényező a sikeresség elérése érdekében a vidéki adottságok kihasználása, valamint a tőke megléte. Ugyanis elmondható, hogy a különböző tőke típusok megléte kapcsolatban áll a vidéki vállalkozások elindításával, működésével és a versenyképességének növelésével. A dolgozatban továbbá a vidéki vállalkozások beágyazottságára is kitérek, mivel a vállalkozások különböző hálózatokba való részvétele szintén növeli a vállalkozások fennmaradását és a fejlődést. A kutatás fő célja a városi vonzáskörzetben lévő vidéki vállalkozások működése, kihívásainak a megértése, valamint a vállalkozások és a vidéki környezet közti kapcsolat feltárása.

Csúcsok és élek-Hálózatelemzés és munkahelyi kultúra elemzés egy székelvöldi vállalat esetében

CSORTÁN NÓRA-VIOLA

**Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Szociológia szak, e-mail:
csortancsnoraviola@uni.sapientia.ro**

Témavezető:

- **Dr. Telegdy Balázs, egyetemi docens, e-mail: telegdybalazs@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Csíkszereda,**

A pletyka, más szóval informális tudásmegosztás, jelen van a mindennapi életünkben, így a szervezetekben is és egyik fő mechanizmusa a munkások közötti informális kapcsolatoknak a megerősítése. Emellett egy eszköz az egyének számára, hogy másokról információkhoz jussanak így a társadalmi hálózatokban és mindennapi életünkben boldoguljanak. A pletyka tartalma aKarva vagy aKaratlanul változik, így az információ minden esetben torzítva van vagy teljesen hamis, lehet az pozitív vagy negatív tartalmú információ. Ennek a meglétét és mértékét befolyásolja a szervezeti kultúra. A kutatásom célja, hogy egy átfogó képet alakítsak ki a cégen belüli munkakapcsolatokról, információáramlásról és a munkahelyi légkörről és kultúráról, amelyeket társadalmi hálózatelemzéssel és adatelemzéssel tártam fel és elemeztem. A kutatásom során az adatgyűjtés önkéntes kérdőív formájában történt egy székelvöldi vállalkozás munkásai körében. Feltevésem az volt, hogy a céget magas kohézió fog jellemezni ez igaznak mutatkozik az együttműködésre adott átlagolt válasznál, ahol a maximum pozitív pólus az 5-ös, ezt átlagosan 4,2-re értékelték a munkahelyen belüli hangulatot 4,1-re a munkahelyi közösségi összetartozás 4,3 ért el ebben a tekintetben. A másik feltevésem az volt, hogy pletykát a normasértők büntetésére használják, ez úgy tűnik 2-es (amely azt jelenti, hogy alkalmanként) átlaggal a „Munkatársaim kritizálják az együttműködés hiányát egy személynél, aki nincs jelen.” Ez a megállapítás érte el a legmagasabb átlagot a pletyka szankcionáló aspektusát nézzük, tehát ez igaznak bizonyul. Továbbá azt is feltételezem, hogy azoknak, akiknek magas a hálózaton belüli státusza, kevésbé számolnak be a negatív pletyka jelenségéről, mint az alacsonyabb státuszúak, de ez nem bizonyult igaznak nem volt a két változó között szignifikáns összefüggés.

Az üvegplafon jelenség a Maros megyei munkaerőpiacon

TÖRÖK RENÁTA ÉVA

**Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humánerőforrás szak, e-mail:
torokjrenataeva@uni.sapientia.ro**

Témavezető:

- **Dr. Bálint Gyöngyvér, egyetemi adjunktus, e-mail: balintgyongyver@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Csíkszereda**

A nők helyzete a munkaerőpiacon már az oda való belépésük óta sok szempontból különbözik a férfiak helyzetétől. Az elmúlt néhány évben egyre több olyan jogi és politikai intézkedés lépett hatályba, mely a két nem közötti egyenlőséget hivatott elősegíteni a munkaerőpiacon. Viszont minden intézkedés vagy törvény ellenére a két nem között napjainkban is megfigyelhetőek erőteljes különbségek (Simonovits & Szeitl, 2018). Ezek az egyenlőtlenségek gyakran tetten érhetőek a két nem bérezésében, illetve a számukra elérhető előmeneteli lehetőségekben egyaránt (Szabó-Morvai, 2017). Az előmenetel során a nők gyakran egy láthatatlan akadályba -üvegplafonba- ütköznek, ami meggátolja őket, hogy a férfiakhoz hasonló magas vezetői pozíciókat érhessenek el. (Nagy, 2017). Kutatásom célja feltérképezni a Maros megyében élők munkaerőpiaci helyzetének a megítélését, a nők és férfiak számára elérhető lehetőségek közt érzékelt különbségeket, illetve megélt kihívásokat. Adatgyűjtési módszerként az online kérdőíves kutatás módszerét választom annak érdekében, hogy minél több embert el tudjak érni és ezáltal minél átfogóbb képet kapjak a vizsgált kérdésről.

Háztartási munkamegosztás a Csíki-medencében élő családokban: elvárások, gyakorlatok és egyenlőtlenségek vizsgálata

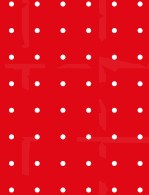
NAGY KATALIN

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Humánerőforrás szak, e-mail: siposkatalin@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Bálint Gyöngyvér, egyetemi adjunktus, e-mail: balintgyongyver@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományi Tanszék**

Dolgozatom témája a Csíki-medencében élő nők és férfiak családon belüli munkamegosztása. A háztartási munka megosztása nem csupán a mindennapok része, hanem befolyásolja a kapcsolatok és az élet minőségét is: a férfiak és nők közötti egyenlőtlen munkamegosztás, különösen a nőkre háruló többletterhelés, jelentős hatással van a párkapcsolatokra (Pilinszki, 2014), a szülő-gyermek kapcsolatokra (Paksi és mtsai., 2008; Pongrácz és Murinkó, 2009), az egyéni és szakmai kiteljesedésre (Cleveland és mtsai., 2015; Lachance-Grzela és Bouchard, 2010), a mentális és fizikai egészségre (Sampson, 2013), és ezáltal az általános jóllétre (Nistor és Silló, 2023). Kutatásom során arra kerestem a választ, hogyan oszlanak meg a háztartási és gyermeknevelési feladatok a nők és a férfiak között, mennyi időt töltenek házimunkával a családok nő- és férfitagjai, valamint hogy milyen hatással vannak a társadalmi, kulturális és gazdasági tényezők a családon belüli munkamegosztásra. A kutatás online kérdőíves adatfelvételen alapult, amely statisztikai elemzéssel tárta fel a házimunka megosztásának jellegzetességeit és annak következményeit. Az eredmények alapján a háztartási munkamegosztás a Csíki-medencében is jelentős nemi különbségeket mutat, de kiegyenlítettebb a kétkeresős családokban. A nők napi 2,2 órával többet fordítanak háztartási és gyermeknevelési munkára, mint férfitársaik, és ezzel az összes házimunka közel kétharmadát vállalják magukra. A mindennapi feladatokban is ők dominálnak, míg a férfiak inkább az időszakos, fizikai munkákban vesznek részt, de említésre méltó a megosztott felelősség megjelenése a szervezési és tervezési, valamint a gondozási feladatok terén. A munkamegosztás egyenlőtlenségét különböző szocio-demográfiai tényezők is befolyásolják: gyakoribb az egyenlőtlen megosztás, ha a nő gazdaságilag inaktív, a felek középkorúak, vagy van legalább egy gyermek a családban. Az okoseszközök és külső segítségük bizonyos esetekben hozzájárulhat a háztartási feladatok kiegyenlítéséhez, elsősorban a nők terheinek csökkentésével. Az eredmények azt is jelzik, hogy különösen a nőknél a háztartási és gyermeknevelési feladatokból vállalt részarány összefüggést mutat a párkapcsolattal, a szülő-gyermek viszonytal és az élettel való elégedettséggel: míg a nagyobb terhet viselők jellemzően alacsonyabb elégedettségről számolnak be, a kisebb részt vállalók elégedettebbek. Eredményeim hozzájárulhatnak a családon belüli munkamegosztás dinamikájának mélyebb megértéséhez és a nemi egyenlőség előmozdításához a helyi közösségben.

Az államháztartás pénzügyeinek elemzése: Tendenciák és mintázatok az elmúlt 8 év során

**BALÁZS ANDREA, SZÖCS
APOLKA**

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Alkalmazott Közgazdaságtan és pénzügy mesteri szak, I. évfolyam, e-mail: balazsjandrea@uni.sapientia.ro, szocslapolka@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- Dr. Bíró Bíborka Eszter, egyetemi adjunktus, e-mail: birobiborka@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Üzleti Tudományok Tanszék, Csíkszereda**

Az államháztartás pénzügyeinek átláthatóságát a komplex, többszintű költségvetési rendszer, a különböző számviteli standardok alkalmazása és az elkülönített alapok kezelése nehezíti. Emellett a politikai érdekek mentén történő adatprezentáció és a hiányos adatszolgáltatás tovább bonyolítja a pénzügyi helyzet valós megítélését. A tanulmányunk célja, hogy átfogó képet nyújtson a közszféra összetételéről. Kvantitatív módszerekkel elemezzük az államháztartás pénzügyeit a többszintű rendszerben, beleértve a központi államháztartás, a megyei és a helyi önkormányzatok pénzügyi jelentéseit és költségvetési dokumentumait. A bevételi források, kiadási struktúrák és eszközallokáció trendjeit vizsgálatával kimutatjuk a jelentős pénzügyi változásokat és tendenciákat a 8 éves időszak során. A kutatásunk feltárja az államháztartás pénzügyi struktúrájának problémáit, valamint az erőforrás-allokáció hatékonysági hiányosságait, ezáltal alapot teremtve a pénzügyi tervezés számára.

Hazai, külföldi és nemzetközi olajipari vállalatok összehasonlító pénzügyi elemzése

BOLDIZSÁR ATTILA

**Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Alkalmazott közgazdaságtan és pénzügy mesterképzés II.
év, e-mail: boldizsargattila@uni.sapientia.ro**

Témavezető:

- Dr. Bíró Bíborka-Eszter e-mail: birobiborka@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Üzleti Tudományok Tanszék**

A globális olajipar kulcsszerepet játszik a világ gazdaságában, azonban a különböző régiókban működő vállalatok pénzügyi teljesítménye jelentős eltéréseket produkálhat. A kutatás célja a közép-kelet-európai és nyugati olajipari vállalatok pénzügyi teljesítményének összehasonlítása és elemzése, különös tekintettel a befektetési lehetőségekre és a részvények pénzügyi stabilitására. A kutatás négy jelentős olajipari vállalat pénzügyi teljesítményét elemzi: Az OMV Petrom S.A (Románia), a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (Magyarország), a Chevron Corporation (USA) és az ExxonMobil Corporation (USA). Az elemzés során megtudhatjuk, hogy a régiók közti különbségek milyen hatással vannak a vállalatok likviditására, hatékonyságára, jövedelmezőségére, eladósodottságára és piaci teljesítményére egyaránt. A kutatás kvantitatív pénzügyi elemzésre épül, mivel a vállalatok pénzügyi mutatóit vizsgálom az elmúlt évek pénzügyi beszámolóinak alapján. A vállalatok értékeléséhez több olyan pénzügyi mutatót használok amelyek hozzájárulnak az elemzéshez. Ilyenek például a likviditási ráta, az eszközarányos megtérülés (ROA), a saját tőke arányos megtérülés (ROE), az adósságráta illetve különböző piaci teljesítménymutatókat is figyelembe veszek. Emellett a CAPM (Capital Asset Pricing Model), WACC (Weighted Average Cost of Capital), és az EVA (Economic Value Added) modelleket is alkalmazom az értékelés során, hogy minél átfogóbb képet kaphassunk az olajipar óriásairól. Az előzetes eredmények azt mutatják, hogy a közép-kelet-európai vállalatok pénzügyi struktúrája eltér a nyugati versenytársakétól, különösen az adósságfinanszírozás és a jövedelmezőség tekintetében. A kutatás során választ keresek arra, hogy mely régiók olajipari vállalatai bizonyulnak pénzügyileg stabilabbnak, valamint, hogy milyen specifikus eltérések mutatkoznak a piaci és gazdasági hozzáadott értékekben. Az elemzés hasznos betekintést nyújthat az iparági szereplők és az olajipari vállalatok felé kacsintgató befektetők számára is.

ERDŐVIDÉKI FIATALOK PÉNZÜGYI ISMERETEINEK, MAGATARTÁSÁNAK, MEGTAKARÍTÁSI SZOKÁSAINAK ELEMZÉSE

KOLUMBÁN LÍDIA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Általános közgazdaság szak
kolumbanzlidia@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Bíró Bíborka-Eszter e-mail cím: birobiborka@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Üzleti Tudományok Tanszék**

Kutatásom témájának kiválasztásában elsősorban nagy szerepet játszott a saját tapasztalataim felhasználása. Ez a téma mindig is érdekelt és úgy gondolom, hogy hasznos mélyebben tanulmányozni. Az elemzés földrajzi helyének kiválasztását az indokolja, hogy én is erdővidéki, vagyis olaszteleki vagyok. Én a pénzügyek terén tudatosnak tartom magam és érdekelnek a befektetési lehetőségek, ezáltal érdekelt, hogy vajon a környező településen is ilyen szemléletűek-e a fiatalok, ha igen ez mitől függ és ha nem miért nem? Kíváncsi vagyok arra is, hogy kik azok, akik inkább befektetnék a pénzüket a férfiak vagy a nők? Kutatásom célja, hogy egy átfogó képet kapjak az erdővidéki fiatalok pénzügyi ismereteiről, magatartásáról, megtakarítási szokásairól és a megfigyeléseim végén javaslatot tegyek ennek javítására. Az elméleti részben ismertetem a pénzügyi tudatosság fogalmait, meghatározásait, majd a pénzügyi kultúrára, attitűdre és személyiség típusokra térek ki. A végén, célcsoportomat mutatom be, majd a kutatásom módszerét határozom meg. A kutatásom Erdővidéken élő fiatal korcsoport pénzügyi tudatosságának és szokásainak felmérésére irányult. A gyakorlati részben kvantitatív módszert alkalmazok, bemeneti adataimat egy általam összeállított felmérésre adott válaszok képezik. Az adatelemzést az IBM SPSS program segítségével végeztem el. Az eredmények elemzése során statisztikai módszereket alkalmaztam, hogy feltárjam a fiatalok pénzügyi ismereteit, tudatosságát és szokásait. A dolgozatban felhasznált irodalomjegyzék tartalmazza a pénzügyi tudatossággal, attitűddel és személyiségekkel kapcsolatos szakirodalmi forrásokat, ezek a források alapjául szolgáltak az elméleti megalapozásnak és a gyakorlati kutatás módszertani háttérének.

Az Európai Unió országainak összehasonlítása a fenntarthatósági célok tükrében, kiemelten a gazdasági teljesítmény elemzésére összpontosítva

FAZAKAS JOLÁN

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Alkalmazott közgazdaságtan és pénzügy mesterképzés, e-mail: fazakasjolan@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **dr. György Ottilia, egyetemi adjunktus, e-mail: gyorgyottilia@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Gazdaságtudományi Tanszék**

Az elmúlt évtizedekben a fenntarthatóság egyre nagyobb hangsúlyt kapott a globális gazdaságpolitikai és társadalmi kérdésekben. Mára az Európai Unió gazdasági stratégiáinak és fejlesztéspolitikájának egyik központi elemévé vált. A fenntartható fejlődés megvalósulását olyan nemzetközileg elfogadott keretrendszerek támogatják, mint az ENSZ Fenntartható fejlődési Céljai (Sustainable Development Goals, avagy SDG-k), az Európai Zöld Megállapodás és az ESG (Environmental, Social, and Governance) kritériumrendszer. A fenntarthatósági célok teljesítése országonként eltérő ütemben halad, ezért szükséges az uniós tagállamok összehasonlító elemzése. A kutatás kvantitatív módszertant alkalmaz, amely az Eurostat által közzétett makrogazdasági mutatók elemzésére épül. Az elemzés középpontjában a gazdasági fenntarthatósággal kapcsolatos SDG-k állnak, különösen az SDG 8 (tisztességes munka és gazdasági növekedés), SDG 9 (ipar, innováció és infrastruktúra), SDG 10 (egyenlőtlenségek csökkentése), valamint az SDG 12 (fenntartható fogyasztás és termelés) célokhoz kapcsolódó indikátorok. Emellett néhány további releváns indikátor is figyelembevételre kerül az SDG 1 (szegénység felszámolása), SDG 2 (élelmezésbiztonság), SDG 4 (minőségi oktatás) és SDG 7 (megfizethető és tiszta energia) területeiről, mivel ezek a tényezők közvetetten szintén befolyásolják a gazdasági fenntarthatóságot. A dolgozat célja, hogy átfogó képet nyújtson arról, hogy az egyes uniós tagállamok milyen mértékben teljesítik a fenntarthatósági célokat gazdasági szempontból. Ennek érdekében a kutatás egy pontozásos értékelési rendszert alkalmaz, amely alapján a tagállamok teljesítményüket tekintve három fő kategóriába sorolhatók: kiemelkedően jól teljesítő országok, jól teljesítő országok, valamint kevésbé jól teljesítő országok. Az elemzés feltárt különbségei és tendenciái rávilágítanak arra, hogy az Európai Unió országai milyen eltérő mértékben haladnak a fenntarthatósági célok megvalósítása felé, valamint milyen gazdaságpolitikai lépések támogathatják a fenntartható fejlődést a jövőben.

Fogyasztói magatartás a megtaKarítás jellegű biztosításokkal szemben a Csíki-medencében

ZAKARIÁS ADRIENN

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Általános közgazdaság szak
e-mail: zakariasadrienn@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. György Ottilia**, egyetemi adjunktus, e-mail: gyorgyottilia@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Gazdaságtudományi Tanszék
- **drd. Lőrincz Annamária**, egyetemi tanársegéd, e-mail: lorinczannamaria@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Gazdaságtudományi Tanszék

Az állami nyugdíjrendszer I. pillérét évek óta költségvetési hiány jellemzi, ami fokozódni fog. A nyugdíjasok pénzügyi biztonságát a II. pillér sem garantálja. Ezért egyre nagyobb szerep jut a magánnyugdíjalapokba történő opcionális befizetéseknek, az öngondoskodásnak, a személyes megtaKarításnak. A felelős tartalékolásnak számos formája áll a romániai és köztük az erdélyi, székelyföldi lakosok rendelkezésére: a tartós bankbetétektől a kötvényeken, állampapírokon keresztül a világpiaci részvényekig. A biztosítási termékek között létezik egy olyan csoport, melyet megtaKarítás jellegű biztosításoknak nevezhetünk, és amelyek célja a jövőbeni önfenntartás, valamint a hosszú távú pénzügyi célok elérése. Jelen kutatás a Csíki-medence lakóinak attitűdjét vizsgálja az ilyen megtaKarítási célt szolgáló biztosítási termékekkel szemben. Primér kérdőíves felmérés által tanulmányozza, hogy mennyire ismert a csíkiak körében a biztosítások ezen csoportja, milyen taKarékoskodási magatartás jellemzi őket és hogyan vélekednek a jövőbeni anyagi biztonságukról és az állam szerepéről a nyugdíjak folyósításában. A felmérés legfontosabb eredményei alapján elmondható, hogy a hosszú távú taKarékoskodás összefügg egyes szocio-demográfiai tényezőkkel, különösen az életkorral és a jövedelemmel. Ezzel szemben a lakóhely és munkahely típusa, a nem, valamint a családi állapot nem mutatott szignifikáns kapcsolatot az előrelátó tartalékolással. A megtaKarítás jellegű biztosítások azok körében bizonyultak népszerűnek, akik megbízhatónak tartják a biztosítókat és jól ismerik a II. nyugdíjpillér őket érintő vonatkozásait.

A mesterséges intelligencia gazdasági hatásai

GÁBOR SILVIA

Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Csíkszereda, Alkalmazott közgazdaságtan és pénzügy mesteri szak, e-mail: gabormsilvia@uni.sapientia.ro

Témavezető:

- **Dr. Bíró Bíborka Eszter, egyetemi adjunktus, e-mail: birobiborka@uni.sapientia.ro Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Üzleti Tudományok Tanszék, Csíkszereda**

A dolgozat a mesterséges intelligencia (MI) gazdaságra gyakorolt hatásait vizsgálja mikro- és makroszinten, történeti és jelenkori kontextusban. Rámutat arra, hogy az MI nem csupán technológiai újítás, hanem egyre fontosabb gazdasági tényező, amely a döntéshozatal költségeinek csökkentésével hasonló szerepet tölt be napjainkban, mint a gőzgép az ipari forradalom idején. A dolgozat első része az MI fogalmának fejlődését mutatja be, a mitológiától a modern nyelvi modellekig, ismertetve a fő technológiai áttöréseket (géptanulás, mélytanulás, NLP, számítógépes látás). Ezt követően a gazdasági alkalmazások kerülnek fókuszba, különösen a pénzügyi szektorban: a banki hitelezés, kockázatelemzés, ügyfélprofilalkotás és csalásmegelőzés terén. Emellett kitér a munkaerőpiaci hatásokra, új munkakörök megjelenésére és az átképzés szükségességére. A makrogazdasági szinten az MI hozzájárul a GDP növekedéséhez, a termelékenységhez és a globális versenyképességhez, ugyanakkor etikai és szabályozási kihívásokat is felvet. Esettanulmányokon – például az Amazon példáján – keresztül mutatja be, hogyan lehet versenyelőnyt szerezni az MI segítségével. A zárófejezet a jövő trendjeit vázolja fel, hangsúlyozva a szabályozás, oktatás és etika fontosságát. A dolgozat végső megállapítása szerint az MI a XXI. század egyik legmeghatározóbb ereje, amely egyszerre kínál fejlődési lehetőségeket és komoly társadalmi kihívásokat.